

PODSJETNIK
ZA RAD BIRAČKIH ODBORA
ZA IZBOR ČLANOVA U EUROPSKI
PARLAMENT IZ REPUBLIKE HRVATSKE
na biračkim mjestima u Republici Hrvatskoj
(osim na posebnim biračkim mjestima)

SADRŽAJ

I. UVOD	3
II. IZBORNI MATERIJAL KOJEG ĆE DOBITI BIRAĀKI ODBOR	4
III. RAD BIRAĀKOG ODBORA PRIJE POĀETKA GLASOVANJA	5
1. Uređenje biraĀkog mjesta	5
2. Priprema biraĀkog odbora za poĀetak glasovanja	5
3. Organizacija rada biraĀkog odbora	6
IV. OTVARANJE BIRAĀKOG MJESTA	6
V. RAD BIRAĀKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA	7
1. Općenito	7
2. Postupci Ālanova biraĀkog odbora u provedbi postupka glasovanja	7
2.1. Utvrđivanje identiteta biraĀa i postojanja biraĀkog prava	7
2.2. Utvrđivanje prava glasovanja biraĀa tom biraĀkom mjestu	7
3. Naputak biraĀima o naĀinu glasovanja	8
4. Glasovanje biraĀa s tjelesnom manom, nepisмениh biraĀa, slijepih biraĀa te biraĀa koji nisu u mogućnosti pristupiti na biraĀko mjesto	9
4.1. Glasovanje uz pomoć druge osobe	9
4.2. Glasovanje biraĀa koji nisu u mogućnosti pristupiti biraĀkom mjestu	9
4.2.1. Dostava obavijesti biraĀkom odboru o nemogućnosti pristupa biraĀa biraĀkom mjestu	9
4.2.2. Postupanje biraĀkog odbora nakon zaprimanja obavijesti o nemogućnosti pristupa biraĀa biraĀkom mjestu i glasovanje biraĀa koji ne može pristupiti biraĀkom mjestu	10
4.2.3. Postupanje biraĀkog odbora nakon povratka na biraĀko mjesto	10
4.2.4. Glasovanje biraĀa ispred biraĀkog mjesta	11
5. Postupak s punom glasaĀkom kutijom za vrijeme glasovanja	11
VI. ZATVARANJE BIRAĀKOG MJESTA	11
VII. POSTUPCI BIRAĀKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAĀKOG MJESTA	11
1. Općenito	11
2. Utvrđivanje rezultata glasovanja na biraĀkom mjestu	13
2.1. Postupanje biraĀkog odbora prije otvaranja glasaĀke kutije	13
2.2. Postupanje biraĀkog odbora nakon otvaranja glasaĀke kutije	13
VIII. DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA NADLEŽNIM IZBORNIM POVJERENSTVIMA NAKON UTVRĐIVANJA REZULTATA GLASOVANJA	16
IX. PROMATRAĀI	16
1. Pravo promatranja	16
2. Prava i obveze promatraĀa	17
3. Prava i obveze biraĀkog odbora	17

I. UVOD

Odlukom predsjednice Republike Hrvatske od 25. ožujka 2019., koja je stupila na snagu 26. ožujka 2019. raspisani su izbori članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske.

Izbori članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske (dalje: izbori) održat će se u nedjelju, 26. svibnja 2019.

Podsjetnik za rad biračkih odbora za izbor članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske na biračkim mjestima u Republici Hrvatskoj (osim na posebnim biračkim mjestima) (dalje: Podsjetnik) izrađen je radi pripreme biračkih odbora za provedbu glasovanja te osiguravanja pravilnosti i tajnosti glasovanja na biračkim mjestima na navedenim izborima.

Ovaj Podsjetnik temelji se na Zakonu o izboru članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske, Zakonu o registru birača, Obvezatnim uputama Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske broj EP V o pravima i dužnostima promatrača političkih stranaka, promatrača birača, promatrača nevladinih udruga i stranih promatrača od 25. ožujka 2019., Obvezatnim uputama broj EP VIII o načinu glasovanja birača s tjelesnom manom, nepismenih birača, slijepih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto od 4. travnja 2019., Obvezatnim uputama broj EP IX o načinu uređenja biračkog mjesta od 4. travnja 2019.

Navedeni zakoni i obvezatne upute Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske objavljeni su u „Narodnim novinama“ i na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske www.izbori.hr.

Birački odbor dužan je Podsjetnik dobro proučiti i koristiti ga za vrijeme rada.

Napomena: Izrazi u ovom Podsjetniku koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod bez obzira u kojem su rodu navedeni.

II. IZBORNI MATERIJAL KOJEG ĆE DOBITI BIRAĀKI ODBOR

Općinsko, odnosno gradsko izborno povjerenstvo dostavit će svakom biraĀkom odboru na svom podruĀju sljedeći izborni materijal i pribor za glasovanje:

1. IZBORNI MATERIJAL:

- **Izvatke iz popisa biraĀa:**

- 1) izvadak iz popisa biraĀa oznaĀen oznakom „A“ na kojem su navedeni biraĀi koji će na tom biraĀkom mjestu glasovati prema mjestu prebivališta (dalje: izvadak iz popisa biraĀa „A“)
- 2) izvadak iz popisa biraĀa oznaĀen oznakom „B“ na kojem su navedeni biraĀi koji su privremeno ispisani (dalje: izvadak iz popisa biraĀa „B“)
- 3) evidencija privremeno upisanih biraĀa „C“ na kojem su privremeno upisani biraĀi koji glasuju izvan mjesta prebivališta (dalje: izvadak iz popisa biraĀa „C“) ili prazan obrazac oznaĀen oznakom „C“

- **GlasaĀke listiće**

- **Oglas sa zbirnom listom**

- **Obrasce zapisnika** o radu biraĀkog odbora za izbor Ālanova u Europski parlament iz Republike Hrvatske OEP-11 i prijepise zapisnika o radu biraĀkog odbora.

Uz navedeni izborni materijal, nadleĀno izborno povjerenstvo predat će nadleĀnim biraĀkim odborima zaprimljene zahtjeve biraĀa za glasovanje izvan biraĀkog mjesta.

2. PRIBOR ZA GLASOVANJE:

- GlasaĀku kutiju
- Za svaku glasaĀku kutiju:
  1. naljepnica sa serijskim brojem glasaĀke kutije
  2. sigurnosne naljepnice
  3. trobojni konac
  4. shema sklapanja glasaĀke kutije i
  5. grb Republike Hrvatske
- Paravani
- Više kemijskih olovaka
- Više grafitnih olovaka
- Više listova bijelog papira
- Više omotnica, a osobito za:
  1. neupotrijebljene glasaĀke listiće
  2. nevaĀeće glasaĀke listiće
  3. glasaĀke listiće kojima se glasovalo izvan biraĀkog mjesta
  4. potvrde za glasovanje izvan mjesta prebivališta
- Više koĀuljica (presavijeni A3 papir) za vaĀeće glasaĀke listiće.

BiraĀki odbor preuzet će izborni materijal i pribor za glasovanje od općinskog odnosno gradskog izbornog povjerenstva u pravilu dan prije odrĀavanja izbora.

Predsjednik odnosno zamjenik predsjednika biraĀkog odbora potpisat će potvrdu o preuzimanju izbornog materijala i pribora za glasovanje.

III. RAD BIRAČKOG ODBORA PRIJE POČETKA GLASOVANJA

1. Uređenje biračkog mjesta

Predsjednik i članovi biračkog odbora, odnosno njihovi zamjenici (dalje: članovi biračkog odbora), uređuju prostoriju za glasovanje na biračkom mjestu, u pravilu, večer prije dana izbora.

Članovi biračkog odbora moraju **najkasnije jedan sat** prije početka glasovanja doći na biračko mjesto, u prostoriju u kojoj će se glasovati i, ako to nisu učinili dan ranije, uređuju prostoriju za glasovanje.

Članovi biračkog odbora provjerit će je li sav promidžbeni materijal uklonjen s biračkog mjesta i iz njegove neposredne blizine (u krugu od oko 50 metara). Ako promidžbeni materijal nije uklonjen s biračkog mjesta i iz njegove neposredne blizine, članovi biračkog odbora će isti bez odlaganja ukloniti.

Članovi biračkog odbora dužni su, neposredno prije otvaranja biračkog mjesta, na biračkom mjestu vidljivo istaknuti **oglas sa zbirnom listom**.

U prostorijama u kojima će se glasovati mogu se isticati samo državni simboli kao što su grb Republike Hrvatske, zastava Republike Hrvatske te obilježja županija, gradova, odnosno općina sukladno njihovom statutu.

Svako biračko mjesto mora biti u posebnoj prostoriji za glasovanje, koja mora biti uređena na način da se osigura tajnost glasovanja paravanima ili sličnim sredstvima tako da nitko u prostoriji ne može vidjeti kako je birač popunio glasački listić.

2. Priprema biračkog odbora za početak glasovanja

Članovi biračkog odbora pregledat će zaprimljeni izborni materijal i pribor za glasovanje pri čemu će:

- **provjeriti** jesu li zaprimljeni odgovarajući izvadci iz popisa birača i **utvrditi** je li svaki zaprimljeni izvadak zaključen rednim brojem, potpisan te ovjeren od strane nadležnog ureda državne uprave (*iznimno, na biračko mjesto može biti dostavljen neovjeren samo prazan obrazac označen oznakom, „C“*)
- **utvrditi** broj primljenih glasačkih listića

- **utvrditi** broj zaprimljenih obrazaca zapisnika o radu biračkog odbora (OEP-11) te prijepisa zapisnika o radu biračkog odbora
- **provjeriti** je li zaprimljena glasačka kutija i naljepnica sa serijskim brojem glasačke kutije te sigurnosne naljepnice (2 komada), trobojni konac, shema sklapanja glasačke kutije i grb Republike Hrvatske
- **pregledati** glasačku kutiju i nakon što se uvjere da je glasačka kutija prazna, na mjestu na kojem se otvara **zatvoriti** sigurnosnom naljepnicom (na način kako je to objašnjeno u priloženoj shemi uz glasačku kutiju)
- **zalijepiti naljepnicu sa serijskim brojem** glasačke kutije na gornji dio bilo koje bočne strane glasačke kutije
- **staviti kemijske olovke** (ne grafitne olovke) na svako mjesto na kojemu će birači glasovati, i
- **pomiješati** glasačke listiće **tako da nisu složeni po serijskim brojevima i lepezasto ih postaviti na stol na način da se ne vidi serijski broj glasačkog listića.**

3. Organizacija rada biračkog odbora

Prije početka rada, predsjednik, odnosno zamjenik predsjednika biračkog odbora organizirat će rad biračkog odbora na način da:

- najmanje jedan član biračkog odbora utvrđuje identitet birača i provjerava je li birač upisan u izvadak iz popisa birača za biračko mjesto i zaokružuje redni broj ispred imena i prezimena birača koji je pristupio glasovanju u odgovarajućem izvatku iz popisa birača
- najmanje jedan član biračkog odbora uručuje glasački listić biraču i objašnjava način glasovanja
- najmanje jedan član biračkog odbora brine da birač glasački listić ubaci u glasačku kutiju.
- najmanje jedan član biračkog odbora nadzire birače koji čekaju u redu za glasovanje

IV. OTVARANJE BIRAČKOG MJESTA

Biračko mjesto otvara se u 7,00 sati.

V. RAD BIRAČKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA

1. Općenito

Glasovanje traje neprekidno od 7,00 do 19,00 sati 26. svibnja 2019.

U 19,00 sati zatvara se biračko mjesto, ali će se biračima koji su se tada zatekli na biračkom mjestu omogućiti glasovanje i nakon 19,00 sati.

Na biračkom mjestu moraju neprekidno biti nazočni predsjednik ili zamjenik predsjednika biračkog odbora te najmanje četiri člana biračkog odbora ili njihovi zamjenici.

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta. Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

Nitko, osim pripadnika policije na poziv predsjednika biračkog odbora, ne smije doći na biračko mjesto naoružan.

2. Postupci članova biračkog odbora u provedbi postupka glasovanja

2.1. Utvrđivanje identiteta birača

Član biračkog odbora **zadužen za provjeru** birača utvrđuje identitet birača i provjerava ima li birač pravo glasovati na tom biračkom mjestu.

Identitet birača utvrđuje se uvidom u:

- osobnu iskaznicu
- putovnicu
- vozačku dozvolu odnosno
- koju drugu **javnu ispravu s fotografijom, na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet birača.**

2.2. Utvrđivanje prava glasovanja birača na tom biračkom mjestu

1. Ako birački odbor utvrdi da je birač **upisan u izvadak iz popisa birača „A“** ili „C“, zaokružiti će redni broj ispred njegovog imena i uručiti mu glasački listić.

2. Ako birački odbor utvrdi da je birač **upisan u izvadak iz popisa birača „B“**, neće mu se dopustiti glasovanje, osim ako birač biračkom odboru preda **žutu potvrdu za**

glasovanje. Tada će član biračkog odbora zaokružiti redni broj ispred imena birača na izvatku iz popisa „B“, uručiti će mu glasački listić, a žutu potvrdu će odložiti u omotnicu.

3. Ako birački odbor utvrdi da birač **nije upisan** u niti jedan izvadak iz popisa birača za to biračko mjesto („A“, „B“ i „C“), **neće mu dopustiti glasovanje, osim** ako birač biračkom odboru preda **plavu ili žutu potvrdu za glasovanje.**

- **Ako je birač predao plavu potvrdu** za glasovanje, član biračkog odbora tu potvrdu prilaže uz izvadak iz popisa birača „A“ te uručuje biraču glasački listić. Plava potvrda postaje sastavni dio tog izvatka i nikuda se ne upisuje.

- **Ako je birač predao žutu potvrdu** za glasovanje, birački odbor će sve podatke sadržane u žutoj potvrdi **upisati** u izvadak iz popisa birača „C“, pod rednim brojem koji slijedi, potom će zaokružiti redni broj ispred imena tako upisanog birača te uručiti biraču glasački listić, a žutu potvrdu odložiti u omotnicu.

4. Ako birački odbor utvrdi da birač **nije upisan u niti jedan izvadak iz popisa birača za to biračko mjesto („A“, „B“ i „C“)** te da nema plavu, ni žutu potvrdu za **glasovanje**, uputit će birača u nadležni ured državne uprave kako bi pribavio potvrdu za glasovanje (tzv. plava potvrda) kojom će birač dokazati da ima pravo glasovati na tom biračkom mjestu. (*Privitak I, slika 1. tzv. plava potvrda*)

Prilikom utvrđivanja ukupnog broja birača na određenom biračkom mjestu potrebno je pribrojati i birače koji su na tom biračkom mjestu glasovali na osnovi plave potvrde.

Sve zadržane **tzv. žute potvrde** birački odbor će staviti u posebnu omotnicu i zajedno s ostalim izbornim materijalom, po završetku glasovanja, dostaviti nadležnom općinskom, odnosno gradskom izbornom povjerenstvu.

Broj dopisanih birača u izvatku popisa birača „C“ i broj zaokruženih rednih brojeva u izvatku iz popisa birača „B“ mora biti jednak broju zadržanih tzv. žutih potvrda.

3. Naputak biračima o načinu glasovanja

Član biračkog odbora **zadužen za uručenje glasačkih listića biračima** predaje biraču glasački listić, kojeg je prethodno nasumično izvukao iz lepezasto postavljenih glasačkih listića okrenutih da se ne vidi serijski broj glasačkog listića odnosno glasački listić na kojeg je birač pokazao da mu se uruči (birač ne smije samostalno uzeti glasački listić iz lepezasto postavljenih glasačkih listića) i daje usmenu uputu biraču o načinu glasovanja i to, primjerice, kako slijedi:

*„Otiđite do paravana koji je trenutno slobodan ili do slobodnog mjesta određenog za glasovanje. Prije glasovanja pročitajte naputak o načinu glasovanja na glasačkom listiću. **Kemijskom olovkom na glasačkom listiću zaokružite redni broj ispred naziva samo jedne kandidacijske liste. Ako želite jednom kandidatu, s kandidacijske liste za koju ćete glasovati, dati prednost pred drugim kandidatima na toj kandidacijskoj listi zaokružite i redni broj ispred imena i prezimena samo jednog kandidata kojem dajete prednost (preferirani glas).***

Nakon toga, presavijte glasački listić i ubacite ga u glasačku kutiju.“

4. Glasovanje birača s tjelesnom manom, nepismenih birača, slijepih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto

4.1. Glasovanje uz pomoć druge osobe

Glasovanje se obavlja osobno.

Kada na biračko mjesto pristupi birač koji zbog kakve **tjelesne mane** (sljepoća, slabovidnost, oštećenje gornjih ekstremiteta ili druga oštećenja koja mu onemogućavaju samostalno glasovanje) ili zbog toga što je **nepismen** ne bi mogao samostalno glasovati i na biračko mjesto dođe sa drugom osobom (koja ne smije biti član biračkog odbora), koja je pismena i koja će za njega, po njegovoj ovlasti i uputi, zaokružiti redni broj ispred naziva kandidacijske liste, te redni broj ispred imena i prezimena jednog kandidata sa te kandidacijske liste kojemu birač želi dati prednost u odnosu na ostale kandidate koji se nalaze na toj kandidacijskoj listi (preferirani glas), predsjednik biračkog odbora **dozvolit** će takvo glasovanje.

Tog birača, kao i svakog drugog birača koji je glasovao na biračkom mjestu, mora se zaokružiti u izvatku iz popisa birača kao dokaz da mu je uručen glasački listić.

Birače koji su glasovali na taj način **mora se** poimenično navesti u zapisniku o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (**odjeljak VI. stupac a**) stranica 2, **obrasca OEP-11**.

4.2. Glasovanje birača koji nisu u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu

4.2.1. Dostava obavijesti biračkom odboru o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu

Birački odbor omogućit će glasovanje biraču koji zbog teže bolesti, nemoći ili s obzirom na postojanje tjelesnog oštećenja nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto radi glasovanja (jer je bolestan kod kuće, osoba s invaliditetom, nepokretna osoba i sl.), ako birač o tome obavijesti nadležno izborno povjerenstvo najranije tri dana prije dana održavanja izbora ili birački odbor do 12,00 sati na dan održavanja izbora.

Ako birač, koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, a izrazi želju glasovati, ne može o tome samostalno obavijestiti nadležno izborno povjerenstvo ili birački

odbor, po njegovoj uputi to može učiniti druga osoba od njegova povjerenja.

Izbornu povjerenstvo koje je birač pravovremeno obavijestio da ne može pristupiti na biračko mjesto dužno je o tome dostaviti obavijest predsjedniku ili zamjeniku predsjednika biračkog odbora, zajedno sa cjelokupnim izbornim materijalom.

Birački odbor će svakom biraču koji je o nemogućnosti pristupa biračkom mjestu, **pravovremeno** obavijestio izbornu povjerenstvo, odnosno na dan izbora do 12,00 sati birački odbor, omogućiti glasovanje u mjestu gdje se taj birač nalazi.

Iznimno, kada je birački odbor nakon 12,00 sati na dan izbora, obaviješten da birač koji ne može pristupiti biračkom mjestu želi glasovati, tom će biraču birački odbor omogućiti glasovanje ako ocijeni da će takvo glasovanje moći provesti bez ometanja glasovanja na biračkom mjestu.

4.2.2. Postupanje biračkog odbora nakon zaprimanja obavijesti o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu i glasovanje birača koji ne može pristupiti biračkom mjestu

Radi omogućavanja glasovanja biraču koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, predsjednik biračkog odbora prvo će provjeriti je li birač za kojeg je zatraženo glasovanje izvan biračkog mjesta upisan u izvadak iz popisa birača, a zatim će odrediti najmanje dva člana biračkog odbora ili zamjenike članova biračkog odbora koji će birača posjetiti u mjestu u kojem se nalazi i omogućiti mu tajno glasovanje.

Kako bi se navedeno osiguralo potrebno je sa biračkog mjesta uzeti više glasačkih listića kako bi birač mogao nasumično odabrati jedan od više glasačkih listića radi zaštite prava tajnosti glasovanja.

Nakon glasovanja, birač će sam presaviti glasački listić (tako da se radi zaštite prava tajnosti glasovanja ne vidi kako je birač popunio glasački listić), staviti ga u zasebnu omotnicu i zatvoriti je u prisutnosti članova biračkog odbora.

4.2.3. Postupanje biračkog odbora nakon povratka na biračko mjesto

Članovi biračkog odbora će po povratku na biračko mjesto predati omotnicu predsjedniku biračkog odbora koji će izvaditi presavijeni glasački listić iz omotnice i odmah, bez pregledavanja, presavijeni glasački listić ubaciti u glasačku kutiju, a preostale neiskorištene glasačke listiće će priložiti uz ostale neiskorištene glasačke listiće na tom biračkom mjestu.

Nakon toga, predsjednik biračkog odbora ili osoba koju on odredi, dužan je na izvatku iz popisa birača zaokružiti redni broj u odgovarajućem izvatku iz popisa birača ispred imena i prezimena birača koji je glasovao na opisani način te navedene birače poimenično navesti u zapisniku o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (**odjeljak VI. stupac b**) stranica 2, **obrasca OEP-11**.

Kako bi se osigurala kontrola izlazaka biračkog odbora radi provedbe glasovanja birača izvan biračkog mjesta te broja preuzetih i vraćenih glasačkih listića, predsjednik biračkog odbora dužan je osigurati vođenje evidencije izlazaka članova biračkog odbora u skladu s obrascem koji će biti dostavljen na biračko mjesto u izbornom materijalu. Navedeni

obrazac dužni su čitko ispuniti i popuniti članovi biračkog odbora koji su proveli postupak glasovanja izvan mjesta prebivališta.

4.2.4. Glasovanje birača ispred biračkog mjesta

Kada biračko mjesto, pored svih nastojanja da se osigura pristupačnost osobama s invaliditetom, ne zadovoljava zahtjeve pristupačnosti osobama s invaliditetom, a birač - osoba s invaliditetom dođe ispred biračkog mjesta i izrazi želju glasovati, predsjednik biračkog odbora odredit će dva člana biračkog odbora ili zamjenike članova biračkog odbora i uputiti ih da ispred biračkog mjesta omogućе biraču - osobi s invaliditetom glasovanje.

Birački odbor će tom biraču omogućiti glasovanje na način opisan u točki 4.2.2., a nakon glasovanja birača birački odbor će postupiti na način opisan u točki 4.2.3.

5. Postupak s punom glasačkom kutijom za vrijeme glasovanja

U slučaju da se za vrijeme glasovanja glasačka kutija potpuno napuni glasačkim listićima, članovi biračkog odbora istu **ne smiju prazniti prije završetka glasovanja na biračkom mjestu**, već ju moraju zatvoriti sigurnosnom naljepnicom tako da je u cijelosti zatvoren otvor kroz koji se glasački listići ubacuju.

Takva puna glasačka kutija ne smije se ostaviti bez nadzora, već se odlaže na mjesto vidljivo članovima biračkog odbora.

Na mjesto pune glasačke kutije stavlja se druga, prethodno pregledana, prazna i zatvorena glasačka kutija.

Na gornji dio bilo koje bočne strane nove glasačke kutije potrebno je zalijepiti naljepnicu sa serijskim brojem glasačke kutije.

VI. ZATVARANJE BIRAČKOG MJESTA

Biračko mjesto se zatvara u 19,00 sati, ali će se biračima koji su se zatekli na biračkom mjestu u 19,00 sati, omogućiti glasovanje i nakon 19,00 sati.

VII. POSTUPCI BIRAČKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA

1. Općenito

Predsjednik biračkog odbora će nakon zatvaranja biračkog mjesta, odnosno nakon što su glasovali svi birači koji su se zatekli na biračkom mjestu u 19,00 sati, utvrditi jesu li na biračkom mjestu ostale samo one osobe koje mogu prisustvovati postupku utvrđivanja rezultata glasovanja i to:

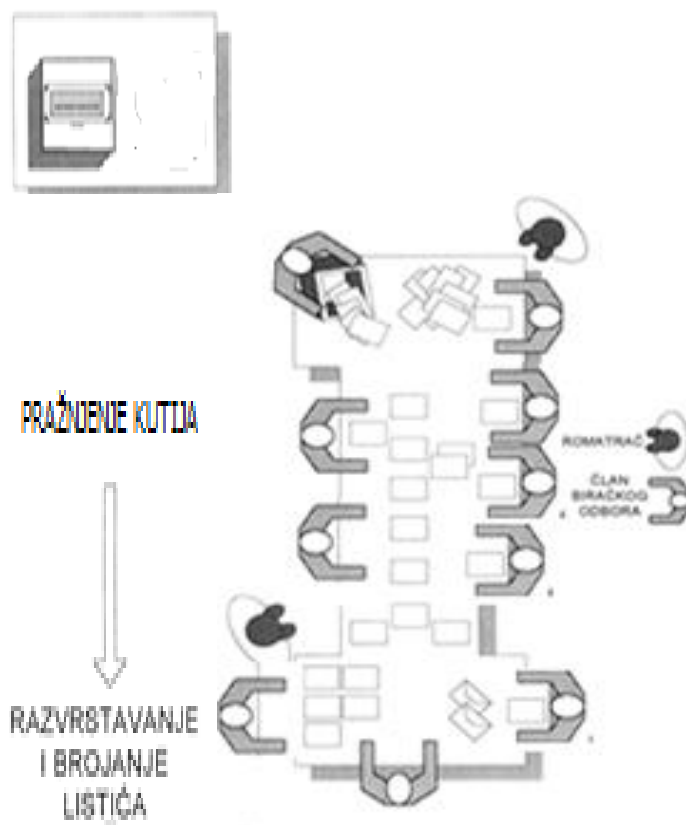
- svi članovi biračkog odbora, odnosno njihovi zamjenici i
- promatrači.

Sve ostale osobe predsjednik biračkog odbora će udaljiti s biračkog mjesta.

Birački odbor će pripremiti prostoriju biračkog mjesta za postupak prebrojavanja glasova, po mogućnosti tako da se u sredinu prostorije postavi više stolova (ili jedan veći stol), tako da članovi biračkog odbora, odnosno njihovi zamjenici mogu sjesti oko stola na kojem će se prebrojavati glasovi.

Promatračima se mora omogućiti promatranje postupka prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja na način da ne ometaju rad biračkog odbora.

Slika1. Primjer načina pripreme biračkog mjesta za početak prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja

2. Utvrđivanje rezultata glasovanja na biračkom mjestu

2.1. Postupanje biračkog odbora prije otvaranja glasačke kutije

Predsjednik biračkog odbora osigurava da niti jedan od članova, odnosno zamjenika članova biračkog odbora u tijeku postupka prebrojavanja **ne smije kod sebe imati kemijsku olovku, nalivpero ili slično sredstvo za pisanje, već samo grafitnu olovku.**

Kemijska olovka uzima se i koristi tek pri ispunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora.

Članovi biračkog odbora **zajednički započinju i dovršavaju** čitav postupak brojanja i utvrđivanja rezultata glasovanja.

Birački odbor će:

- najprije prebrojiti **neupotrijebljene** glasačke listiće i sve ih staviti u za to posebno označenu omotnicu, zapečatiti je i na njoj upisati broj takvih listića

- utvrditi ukupan broj birača na biračkom mjestu

Ukupan broj birača na biračkom mjestu utvrđuje se na način da se ukupnom broju birača upisanom u izvatzku iz popisa birača „A“ i „B“ pribroji broj birača koji su glasovali na osnovi potvrde za glasovanje (tzv. plava potvrda).

- utvrditi ukupan broj birača koji je glasovao na tom biračkom mjestu prema izvadcima iz popisa birača i potvrdama za glasovanje (tzv. plava potvrda)

Ukupan broj birača koji je glasovao na biračkom mjestu prema izvadcima iz popisa birača utvrđuje se na način da se ukupnom broju birača zaokruženih u izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“ pribroji broj birača koji su glasovali na osnovi potvrde za glasovanje (tzv. plava potvrda).

- nakon što **broj birača koji su glasovali bude utvrđen**, pristupiti otvaranju glasačke kutije.

2.2. Postupanje biračkog odbora nakon otvaranja glasačke kutije

VAŽNO!

Cijeli postupak odvajanja i brojanja nevažećih glasačkih listića, odnosno brojanja važećih glasačkih listića obavljaju zajedno predsjednik (zamjenik predsjednika) i nazočni članovi (zamjenici članova) biračkog odbora.

Manje od pet članova biračkog odbora (ili zamjenika članova) uključujući i predsjednika (zamjenika predsjednika) ne smiju samostalno obavljati ove radnje.

Nakon što birački odbor otvori glasačku kutiju i istrese glasačke listiće, iste će prebrojiti.

VAŽNO!

Broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji mora biti isti ili manji od broja birača koji su glasovali.

Ako je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji **veći od broja birača koji su glasovali** (odjeljak VII. točka 6. zapisnika o radu biračkog odbora (OEP-11) birački odbor **prekida utvrđivanje rezultata glasovanja** na tom biračkom mjestu i sav izborni materijal odmah zapečaćuje i upućuje nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu.

- **Odvajanje nevažećih glasačkih listića od važećih**

Nakon što birački odbor utvrdi da je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji isti ili manji od ukupno utvrđenog broja birača koji su glasovali na tom biračkom mjestu, birački odbor pristupa utvrđivanju važećih, odnosno nevažećih glasačkih listića.

Važeći glasački listić je onaj iz kojega se na siguran i nedvojbjen način može utvrditi volja birača i okolnost za koju je kandidacijsku listu birač glasovao.

Nevažeći glasački listić je:

- neispunjeni glasački listić
- glasački listić popunjen na način da se **ne može sa sigurnošću utvrditi** volja birača i okolnost za koju je kandidacijsku listu birač glasovao
- glasački listić na kojem je birač **glasovao za dvije ili više kandidacijskih lista**
- glasački listić na kojem je birač **glasovao za kandidate s različitih kandidacijskih lista, a nije zaokružio jednu od kandidacijskih lista.**

Nevažeće glasačke listiće potrebno je odvojiti u posebne omotnice.

VAŽNO!

Zbroj nevažećih i važećih glasačkih listića mora odgovarati broju glasačkih listića koji su nađeni u glasačkoj kutiji.

- **Utvrđivanje broja glasova koje je dobila svaka pojedina kandidacijska lista**

Svaki važeći glasački listić je uvijek i važeći glas za jednu kandidacijsku listu.

Nakon što je utvrđeno koji su glasački listići važeći, potrebno je važeće glasačke listiće razvrstati po glasovima za svaku pojedinu kandidacijsku listu, dakle razvrstati ih na „hrpice“.

Za ocjenu je li određeni glas važeći za kandidacijsku listu potrebno je koristiti „Privitak II.“

Rezultat prebrojavanja glasova za svaku pojedinu kandidacijsku listu birački odbor upisat će u zapisnik o radu biračkog odbora (OEP-11).

- **Utvrđivanje broja glasova za kandidate na pojedinoj kandidacijskoj listi**

Nakon što birački odbor utvrdi koliko je glasova dobila svaka pojedina kandidacijska lista, pristupit će brojanju glasova za pojedine kandidate sa svake kandidacijske liste.

Prebrojavanje glasova za pojedine kandidate vrši se **za svaku kandidacijsku listu posebno.**

Za ocjenu je li određeni glas važeći za kandidata potrebno je koristiti „Privitak III.“

Nakon što birački odbor utvrdi koliko je glasova dobio pojedini kandidat sa svake kandidacijske liste, broj glasova za svakog pojedinog kandidata upisat će u zapisnik o radu biračkog odbora (OEP-11).

- **Potpisivanje zapisnika o radu biračkog odbora (OEP-11)**

Zapisnik o radu biračkog odbora potpisuju svi članovi biračkog odbora. Ako član biračkog odbora odbije potpisati zapisnik ili ga iz drugog razloga ne potpiše o tome se u zapisniku stavlja službena bilješka.

VIII. DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA NADLEŽNIM IZBORNIM POVJERENSTVIMA NAKON UTVRĐIVANJA REZULTATA GLASOVANJA

Zapisnik o radu biračkog odbora i ostali izborni materijal, uključujući i glasačke kutije, birački odbor dostavlja **nadležnom općinskom, odnosno gradskom izbornom povjerenstvu** odmah po završetku rada na utvrđivanju rezultata glasanja, a najkasnije **do 7,00 sati 27. svibnja 2019. i to na mjesto koje odredi općinsko, odnosno gradsko izborno povjerenstvo.**

Promatrači mogu pratiti članove biračkog odbora do trenutka predaje izbornog materijala nadležnom izbornom povjerenstvu i nazočiti predaji istog.

IX. PROMATRAČI

1. Pravo promatranja

Pravo promatrati izborni postupak, provedbu izbora te rad izbornih tijela imaju:

- **promatrači političkih stranaka**
- **promatrači birača koji su predložili kandidacijsku listu grupe birača**
- **promatrači nevladinih udruga** registriranih u Republici Hrvatskoj kao udruga koje djeluju na području nezavisnog promatranja izbornih postupaka i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava (dalje: promatrači nevladinih udruga) i
- **promatrači međunarodnih organizacija** koje djeluju u Republici Hrvatskoj (dalje: strani promatrači).

Predsjednik ili zamjenik predsjednika biračkog odbora, prije nego promatraču dozvoli promatranje rada biračkog odbora, zatražit će na uvid službenu iskaznicu.

Promatrač je dužan službenu iskaznicu nositi vidljivo istaknutu cijelo vrijeme promatranja izbornog postupka.

Ako nadležno izborno povjerenstvo nije izdalo službenu iskaznicu promatraču, status promatrača dokazuje se rješenjem nadležnog izbornog povjerenstva kojim je promatraču odobreno promatranje izbora, a status promatrača nevladinih udruga te stranog promatrača odobrenjem Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske, te javnom ispravom s fotografijom na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača.

2. Prava i obveze promatrača

Promatrač ima pravo:

- nazočiti radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja te ispunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora
- upozoravati na uočene nepravilnosti, stavljati obrazložene primjedbe na rad biračkog odbora u zapisnik o radu biračkog odbora ili ih u pisanom obliku priložiti tom zapisniku te zahtijevati potvrdu o danoj obrazloženoj primjedbi na rad biračkog odbora
- zahtijevati presliku ili prijepis zapisnika o radu biračkog odbora čiji je rad promatrao
- izvršiti uvid u izborni materijal sve do proglašenja konačnih rezultata izbora, osim izvatka iz popisa birača te
- dolaziti i odlaziti s biračkog mjesta, ne remeteći postupak glasovanja i rad biračkog odbora.

Promatrač ne smije:

- ometati rad biračkog odbora
- tonski ili filmski snimati rad biračkog odbora
- odgovarati na upite birača, a u slučaju da mu se birač obrati, dužan ga je uputiti na predsjednika biračkog odbora ili njegovog zamjenika
- fotografirati izvadak iz popisa birača i glasačke listiće na biračkom mjestu prilikom glasovanja odnosno utvrđivanja rezultata glasovanja
- nositi bilo kakve oznake političkih stranaka ili kandidata, fotografije kandidata ili druge promidžbene materijale te na bilo koji drugi način utjecati na birače.

3. Prava i obveze biračkog odbora

Ako prostorni uvjeti ili drugi neotklonjivi razlozi ne dopuštaju istodobno promatranje rada biračkog odbora svim promatračima, birački odbor može ograničiti broj promatrača.

Političkim strankama, biračima koji su predložili kandidacijsku listu grupe birača nevladinim udrugama i međunarodnim organizacijama mora se omogućiti da imaju najmanje po jednog promatrača na biračkom mjestu.

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta.

Predsjednik biračkog odbora usmeno će opomenuti promatrača koji ometa rad biračkog odbora, a ako promatrač unatoč opomeni nastavi s ometanjem, predsjednik biračkog odbora ovlašten je naložiti njegovo udaljavanje.

Ako je to nužno, radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.